

Ideoita työelämän kehittämiseen –seminaariin Tiistai 26.9.2006
Työelämäsuhteiden kehittäminen tietoverkkojen avulla –projekti

Arvioi –paranna –kehitä -seminaarin päätös

Ammattikorkeakoulun yhteys työelämään on oleellinen seikka opinnäytetyöprosesseissa, kuten olemme tänään saaneet kuulla. Työelämäyhteistyön tavoitteena on tällöin ensisijaisesti kehittää sekä opiskelijoiden oppimista että työelämän osaamista, ja siksi opiskelun ja työelämän välistä rajaa tulisi madaltaa todellisissa tilanteissa jo opiskeluaikana. Pitkäjänteisessä yhteistyössä korostuvat juuri erilaiset projekti- ja opinnäytetyöt. Yhä enemmän ollaan kiinnittämässä huomiota ammattikorkeakoulun ja työelämän rajapintoihin ja siihen, miten voidaan yhdessä kehittää osaamisen siirtovaikutusta näiden eri ympäristöjen välillä. Monellakin tasolla opinnäytetyöhön liittyvässä yhteistyössä ollaan siirtymässä yksilökeskeisestä liikkuvaan mosaiikkiin, yhteisöllisen, työn tekemisen kulttuuriin. 10 vuotta sitten ammattikorkeakoulujen alkuvaiheessa keskusteltu korosti opinnäytetöiden merkitystä opiskelijan asiantuntijuuteen oppimisessa. Nyt keskustelu viittaa laaja-alaisempaan näkökulmaan, jossa opinnäytetyöt ovat osa ammattikorkeakoulun ja työelämän yhteistyössä tapahtuvan t & k -osaamisen kehittämistä.

Tänään olemme saaneet kuulla 4 esityksessä vastauksia siihen, miten hankkeessa tuotettua lopputulosta opinnäytetyöpakkia voidaan jatko kehittää. Haasteita ilmeni mm. siihen, mitä ovat yleensä kainuulaisen yrittäjän, työelämä kehittämisen haasteet (Pekka Ojalehdon alustus). Miten opinnäytetyötä, verkkotuotetta, tulisi haasteiden pohjalta edelleen lähivuosina kehittää? Olemme saaneet perusteluja sille, miksi eri koulutusaloilla olevaa osaamista on tuotava tehokkaammin esille ja hyödynnettävä opinnäytetöissä. Lisäksi olemme saaneet ideoita siihen, miksi opinnäytetyöprosesseja yleensä hyödynnetään sekä siihen, miten opinnäytetyöt saadaan koskettamaan koko Kainuuta. Useissa alustuksissa korostettiin osapuolten vastuita, ohjauksen merkitystä ja yhteisistä tavoitteista sopimista. Tämä vahvistui teoreettisesti Frilander-Paavilaisen esityksessä. Erityisesti saimme haasteita miettiä, mikä on yleensä perustutkinnon opinnäytetyö asiantuntijuuden, opetussuunnitelman kannalta arvioituna. Tämän linssin avulla voimme arvioida uudelleen mm. tuotettua materiaalia. Yrityselämään suuntautuvassa yhteistyömuodoissa opinnäytetyö on 37%, joten siltäkin osalta yhteistyömuotojen kehittämistarve on ilmeinen.

Joka vuosi Kajaanin ammattikorkeakoulussa yli 300 opiskelijaa saa opinnäytetyönsä valmiiksi, joista noin 270 on tehty yhteistyössä työelämän tilaajan kanssa (noin 90%). Tämä koskettaa esimerkiksi kainuulaisista pk-yrityksistä korkeintaan 10%. Kun otetaan huomioon se, että osa opinnäytetöistä suuntautuu maakunnan ulkopuolelle ja hyvin paljon julkiselle sektorille. Todellisuudessa vain murto-osa kainuulaisista pk-yrityksistä tällä hetkellä hyödyntää opinnäytetyö mahdollisuutta. Opinnäytetyössä on kyse opiskelijoiden toteuttamasta kehittämistoiminnasta ja eräästä Suomen tietoyhteiskunnan resurssista, jota on suunnattava nykyistä huolellisemmin. Suomessa valmistuu yli 20 000 opinnäytetyötä joka vuosi. Resurssien järkevästä hyödyntämisestä tarvitsemme työelämältä palautetta, mitkä ovat heidän kannaltaan opinnäytetyöhön liittyviä kehittämistarpeita. Opinnäytetyöhön kohdistuvat ihanteet ja odotukset yhteistyöstä ovat usein vielä ristiriidassa todellisen arjen kanssa. Yhä haasteellisemmat opinnäytetyön yhteistyösuhteet työelämään, haastavat niin opiskelijat kuin opettajatkin luoviin prosesseihin. (Tarkkarajaisten selvitysten tekemisen sijaan.)

Opinnäytetyön tavoitteita pitää pohtia opiskelijan asiantuntijuuden kehityksen lisäksi nivoutuneena erilaisiin yhteisöihin, työpaikkoihin ja sosiaalisiin ryhmiin. Johanson ja Siivonen (2004) tuovat yhteistyöhön mielenkiintoisen näkökulman toteamalla, että opinnäytetyö on työelämään suuntautuva eräänlainen sosiaalinen yhteistyösuhde, joka on yksilön ja työpaikan resurssi ja se lisää kyseisen työpaikan laatu- ja kilpailuetua. Todellisuudessa tiedämme, että monet työelämän osaamista vaativat

asiat ovat monimutkaisia ja työläitä yksittäisen ihmisen ratkaistaviksi, mutta yhteisellä jaetulla resurssiosaamisella ongelmat voidaan ylittää paremmin.

Opinnäytetyöprosessien kehittäminen vaatii jatkuvaa arviointia ja käsite itsessään on varsin moni merkityksellinen. Tässä hankkeessa se miellettiin toimintatavaksi, joka liittyi jatkuvaan kehittämiseen. Esiselvityksessä ilmeni, miten erilaiset opinnäytetyöprosessit ovat eri koulutusaloillamme ja huomasi myös sen, miten paljon meillä on opittavaa toisten koulutusalojen käytänteistä. Toisaalta tuo monikirjoisuus tekee työelämän sekaisin, kun toimintamallit ja –tavat ovat saman talon sisällä kovin kirjavat. Arvioinnin avulla pyrittiin kehittämään sellainen verkko-weppituote, joka tukee opinnäytetöihin liittyvää oppimista, kehittymistä, uusien vaihtoehtojen kokeiluja ja lopulta selkiyttää opiskelijan-amk-työelämän keskinäistä yhteistyötä.

Nyt kehitetyllä weppikokonaisuudella pyritään saamaan aikaan mm. eri koulutusalojen poikkialaisia opinnäytetöitä, prosessit on tehty läpinäkyviksi ja opinnäytetyöprosesseja on kehitetty vähitellen laatujärjestelmän suuntaisesti sekä tuemme wepin avulla myös opinnäytetyöprosessiin osallistuvien itsenäistä ”opiskelua”. Opinnäytetyöprosessit ovat olleet amk:ssamme tiedossa pääosin vain omalla koulutusosalalla samaan aikaan kun olemme itseksemme ihmetelleet toisten jopa oudolta tuntuvia käytänteitä. Hankkeen tavoitteena on ollut yleinen avoimuus, joka on ollut kulmakivemme. Tämän auttaa myös työelämää ymmärtämään eri koulutusalojen prosessien erilaisuuden. Avoimuus ulottuvuutena viittaa yhteistyökäytäntöihin ja siihen, että tuotettua tietoa ja osaamista omasta toiminnastamme on jaettu verkkoon sitä toistemme kanssa. Meidän on uskallettava kokeilla, erehtyä ja onnistua oman toimintamme kautta - näin löydettiin ja löydetään tulevaisuudessa parantamisen kohteet.

Myös ESR-rahoittaja on osallistunut hankkeen arviointiin koko ajan ja siksi pyysimme rahoittajan edustajalta Sanna Halttuselta arvioinnin tähän päätösseminaariin ja seuraavaksi luemme hänen lähettämänsä arvioinnin ...

(Sanna Halttunen, ESR-koordinaattori, projektin valvojan arviointi)

Arvioinnin, kehittämisen ja parantamisen mukaisesti hankkeen peruspäämäärä oli, että kehitetty tuote ja tulokset jäävät elämään projektin päättymisen jälkeenkin ja sitä hyödynnetään. Tänään emme vielä tiedä, oliko hanke tulokseltaan hyvä vai huono. Kuinka esimerkiksi prosessit kehittyvät ja kuinka laajalle työelämän uusi toimintamalli leviää? Yleensä pelkät arviointiluvut antavat kalpean kuvan hankkeen onnistumisesta tai sen epä-

On muistettava, että opinnäytetyöpakki on tarkoitettu tällaisenaan vain tämän hetken toimintamalliin ja vuosien aikana sitä on kehitettävä muutosten ja palautteiden mukaisesti. Todellinen arviointi alkaa siis nyt! Rahoittajan edustajan esittämään vetoomukseen, että hankkeen tuloksista tiedotetaan, haastan teidät kaikki (jokainen ottaa lähtiessään vähintään yhden hankkeen esitekortin ja vie sen seuraavaan työelämän kohtaamispaikkaan: harjoittelu, työpaikka tms.). Sen lisäksi haastan teidät kaikki hankkeen arviointiin. Seuraavien vuosien itsenäiseksi opiskelutehtäväksi voisin hankkeen osalta jättää teille vastausten etsimisen siihen, onko Opinnäytetyöpakki hyvä vai ei, seuraavien hyvän käytänteen kriteerien avulla.

HYVÄ KÄYTÄNNE

- perustuuko opinnäytetyöpakki tarpeeseen?
- tuoko opinnäytetyöpakki muutosta olemassa oleviin toimintoihin?
- onko opinnäytetyöpakki siirrettävissä toiselle toimialalle tai toiseen kohderyhmään?
- voidaanko opinnäytetyöpakki ottaa normaaliksi toiminnaksi?
- onko opinnäytetyöpakki vaikuttava pitkällä aikavälillä?

Kiitos mielenkiinnosta opinnäytetöihin liittyvissä asioissa. Hankkeen puolesta toivotan teille kaikille onnistumisen ja oppimisen riemua kyseisen, tärkeän, asian parissa!

Rauni Leinonen, projektipäällikkö, Kajaanin ammattikorkeakoulu